

**Köztársasági elnökválasztás a napi sajtóban
(Népszabadság kontra Magyar Nemzet)**

Készítette:

2006

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3-4
2. A köztársasági elnök	Hiba! A könyvjelző nem létezik.-11
2.1. <i>Szerepe</i>	<i>Hiba! A könyvjelző nem létezik.-6</i>
2.2. <i>Jogköre.....</i>	<i>6-7</i>
2.2.1. <i>Kinevezési és felmentési jogköre.....</i>	<i>7</i>
2.2.2. <i>A törvényhozással kapcsolatos jogkörök</i>	<i>7-8</i>
2.3. <i>A köztársasági elnök megbízatásának megszűnése</i>	<i>8</i>
2.4. <i>A Köztársasági elnök bemutatása.....</i>	<i>9-10</i>
2.4. <i>A választás menete</i>	<i>10-11</i>
3. A sajtóforrások	Hiba! A könyvjelző nem létezik.-12
4. Köztársasági elnökválasztás a napi sajtóban....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.-39
4.1. <i>2005. március 1. és 2005. június 10. közötti időszak bemutatása</i>	<i>13-20</i>
4.2. <i>2005. június 11. és 2005. augusztus 31. közötti időszak bemutatása.</i>	<i>20-36</i>
4.3. <i>Publicisztikai írások.....</i>	<i>36-40</i>
5. Összefoglaló	40-43
6. Irodalomjegyzék.....	44
7. Mellékletek	45-

1. Bevezetés

A közelmúlt hónapjaira a napi politikában és a közéletben egyaránt rányomta bélyegét egy ötévente ismétlődő eseménysorozat, mely nem más, mint Magyarország köztársasági elnökének megválasztása. Nem véletlenül írtam esemény sorozatot, hiszen a köztársasági elnök személyére vonatkozó jelöléssel veszi kezdetét, és a választási procedúra után a hivatalos beiktatással, és hivatalba lépéssel ér véget.

Magyarország köztársasági elnökét az Országgyűlés kétharmados többséggel öt évre választja meg titkosan. Köztársasági elnökké megválasztható minden választójoggal rendelkező magyar állampolgár, aki a választás napjáig a harmincötödik életévét betöltötte. A köztársasági elnököt e tisztségre legfeljebb egy alkalommal lehet újraválasztani. A köztársasági elnököt a korábbi elnök megbízatásának lejárta előtt legalább 30 nappal, ha pedig a megbízatása idő előtt szűnt meg, a megszűnéstől számított 30 napon belül kell megválasztani. A köztársasági elnökválasztást az Országgyűlés elnöke tűzi ki.

Azt hiszem, nyugodtan kijelenthetem: hogy élénk érdeklődés kísérte mindvégig a történéseket, hiszen ez nem kisebb esemény, mint az ország első emberének, közjogi méltóságának megválasztása, aki a külföld szemében mindenkor Magyarországot képviseli. Mindennek annál is inkább nagy volt a jelentősége, és tétje, mivel a 15 évvel ezelőtti rendszerváltás óta két olyan közismert és méltán elismert ember töltötte be e tisztséget, mint az örök kedvenc Göncz Árpád – mindenki Árpai bácsija – és a most leköszönt Mádl Ferenc.

Nem voltak könnyű helyzetben a pártok, hogy mindenki számára megfelelő és elfogadható jelöltet találjanak. Ez még abban az esetben sem egyszerű feladat, ha a politikai pártok között összhang, és megfelelő együttműködés van. Ismerve azonban a hazai politikai körülményeket, várható volt, hogy kemény csatározás fogja megelőzni a hivatalos jelölt állítást.

Én személy szerint úgy gondoltam, hogy innentől már nem érhet meglepetés. Egy korrekt, tiszta választás kapcsán Szili Katalin, vagy Sólyom László köztársasági

elnök lesz.

Azonban az élet ismét bebizonyította, hogy kialakulhatnak igencsak nem várt, különös helyzetek, amikor a viselkedési formák, taktikázások láttán az ember egyik ámulatból a másikba esik, s szinte el sem hiszi, hogy ez lehetséges. De mint minden téren, a politikában is: igen, minden lehetséges. Még az is, hogy a választás során olyan méltatlan helyzetek alakuljanak ki, mint a mostani köztársasági elnökválasztás alkalmával. Elég csak azt említenem, hogy az SZDSZ beváltotta ígéretét, s valóban, az utolsó pillanatban sem szavazott Szili Katalinra, pedig ezzel a döntéssel próbára tette a kormánykoalíciót. Majd ezt szinte felülmúlva: az első választási napon a FIDESZ nem vett részt a szavazáson, utána viszont látványos módon vádló kijelentéseket tett. (Gondolok itt például az azóta már elhíresült vakondok hasonlatra.)

Dolgozatomban a fenti eseményeket igyekszem nyomon követni a napi sajtó két meghatározó napilapjában, a **Népszabadságban** és **Magyar Nemzetben** megjelent cikkek alapján. Mindezek előtt fontosnak tartom magának a köztársasági elnök intézményének a bemutatását, ezért a következő pontokban erről lehet olvasni.

5. Összefoglaló

Az elnök, azaz a választott államfő minden köztársaságban a legmagasabb közjogi méltóság. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a legnagyobb hatalmú személy volna.

Hasonlóan az állam felségjelvényeihez, a köztársasági elnöki intézményben is a nemzet egysége nyilvánul meg. Minden nemzetnek szüksége van a nemzeti összetartozás tudatát kifejező népszerű politikusra.

A köztársasági elnök, mint a köztársaság első polgára tevékenységével a társadalom, a demokrácia egységét szolgálja.

Úgy érzem, hogy a köztársasági elnökválasztást semmiképp sem méltó – ahogy több írásban is megfogalmazták – „vásári kutyakomédiához” hasonlítani.

Mintha a 2000. évi köztársasági elnökválasztás előrevetítette volna a jövőt. Mádl Ferenc egyetlen jelöltként indult, mégis csak a harmadik fordulóban, az egyszerű többség elvén lett köztársasági elnök. Egyszemélyes jelöltként tehát tétje nem volt a választásnak, de a szavazás körülménye üzenetértékkel bírt.

A köztársaságielnök-választás komoly tanulsága, hogy nem lehet a Parlamentben reményekre, feltételezésekre építeni, hogyha nincs mögötte bombabiztos támogatás. A szocialistáknak az a feltételezése nem volt alaptalan, hogy Szili Katalin házelnök államfő-jelölti támogatására lehet plusz szavazatokat szerezni, ez a három fordulóban nyomon követhető.

Sólyom for President - így hívták a Védegyletben azt a munkacsoportot, amelynek sikerült a partvonalról beleszólnia a nagypolitikába. A győzelem három szavazaton múlt. Sólyom Lászlót az országgyűlési képviselők választották meg. Az, hogy a neve egyáltalán komolyan felmerült a jelöltek között, annak a példátlan szellemi, mozgalmi holdudvarnak köszönhető, amely kibontakozott körülötte, s az ő életútjának szólt. Impozánsan széles támogatói bázis jött létre, ami nélkül ez a győzelem nem jött volna el, bárhogyan taktikázik is a négy párt. A civilek annyit adhatnak bele egy ilyen akcióba, hogy megfogalmazzanak bizonyos elveket, illetve politikusok számára meghökkentő - a szekértáborok jogosultságát megkérdőjelező - koalíciót hívnak életre, megfelelő időzítéssel. Az utóbbinak fontos a szerepe, mert könnyen el lehet képzelni

egy olyan konstellációt is, amikor történetesen közös nevezőre találnak a pártok egy másik jelölt személyében.

Az Alkotmánybíróság első elnöke úgy érzi, alkotmánybírói tapasztalata sokat segíthet a pártérdekeken felüli mérlegelést kívánó kérdésekben. Véleménye szerint az alkotmányos kultúrán, a politika stílusán változtatni kell. A túrhetetlen dolgok ellen fel kell lépni, és ezt valakinek meg kell mondania. Az új államfő azt is el tudja képzelni, hogy ha durva lesz a választási kampány, akkor határozottan megszólal. Arra a kérdésre, hogy hogyan határozná meg saját beállítottságát, azt válaszolta, hogy nem címkézi magát. Bár a sajtóban kevesebbet akar szerepelni, de nagy kérdésekben – terrorizmus, globalizáció – véleményt fog formálni. A legfontosabb társadalmi problémának a szegénységet látja, a gazdasági kettéosztottságot, ami sokkal veszélyesebb, mint a politikai szakadék, amelyben azért sok a látszat. Másik súlyos gond szerinte, hogy a normatisztelet teljesen eltűnni látszik.

Sólyom Lászlónak elődeitől eltérően mindjárt elnöki ciklusa első heteiben sikerült magára vonnia a kommentátorok figyelmét szinte minden megszólalásával. Kiemelték, hogy mindjárt első nyilatkozataiban a kettős állampolgárság ügyében határon túli "jogos igényekről beszélt". Augusztus 20-i beszédében is hangsúlyosan foglalkozott ezzel a kérdéssel, kijelentve, hogy "az ő magyar állampolgárságuk fájdalmasan félresiklott, és ez nem maradhat így." Nem maradt észrevétlen első interjúi egyikében tett kijelentése, amely szerint addig nem megy az Egyesült Államokba, amíg ott ujjlenyomatot vesznek. Felfigyeltek arra a momentumra is, hogy a miniszterelnökkel szervezett első találkozásán a gazdaság állapotáról kívánt tájékozódni, mégpedig azért, mert nem elégszik meg a nyilvánosan megjelenő számokkal, mert, mint fogalmazott, neki tudnia kell, milyen folyamatok vannak a számok mögött. Ez pedig - a hazai gazdaságpolitikai viták ismeretében nem meglepő módon - a médiában már úgy "ment át", hogy Sólyom a "valóságra" kíváncsi, "nem arra, amit a kormány kommunikál." Ha kisebb mértékben is, de vitát gerjesztett Sólyom augusztus 20-i mondata is, miszerint "európai mércével mérve középhatalom vagyunk", vagy az a megjegyzése, hogy "az

Európai Unió döntési mechanizmusai nem elég demokratikusak.”

Akadtt elemző, aki úgy értékelte, aktív, konfliktusvállaló és politizáló köztársasági elnök várható Sólyom László személyében, és belépője alapján azt is elképzelhetőnek tartja, hogy ciklusa idején Sólyom nyíltan vagy burkoltan az ellenzéki politizálást támogatja majd. S ugyanakkor olvashattuk már minderre azt a választ egy nem kevésbé tekintélyes elemző tollából, hogy mindez túlzás, félreértés, vagy éppen félreértelmezés.

Nem lehet azonban ennyivel elintézni az elmúlt hetekben tapasztalható visszhangot. Egy politikus, az ország első számú közjogi méltósága esetében nem tekinthető véletlen balesetnek, ha már első gesztusai élénk - és jellemzően politikai oldalak szerint megosztott - visszhangot keltenek. Nyilvánvalóan tudatos szándékot tükröz az államfő határozott belépője - de pontosan mi lehet ez a szándék?

Kialakulhat olyan helyzet, amelyben az államfő elkerülhetetlennek látja a számára fontos pontokon a belharc felvállalását, a táborokra szakadt országban a hozzá közelebb álló tábor súlyának növelését, hogy az ország éppen az ellentétek élezése által mozdulhasson ki a patthelyzetből. A magyar jobboldalon nem ritka az a felfogás, hogy tudatosan törekedni kell az országot kettészelő árkok mélyítésére, az ideológiai különbségek hangsúlyozására.

Nem Sólyom László lenne az első jobboldali személyiség, aki ennek jegyében politizál... és bár lehet, hogy korai, de az embereknek úgy tűnik fel: példának okáért tény, hogy az államfő a jobboldali sajtó egyöntetű tetszését is kivívva mindjárt beiktatása alkalmából a jobboldal kedvenc harci témái közül válogatva vetett fel néhány kérdést. Az is tény, hogy eközben nem vesztegetett egyetlen szót sem az ezekkel kapcsolatban már-már megszokottá váló hazaárulózás megfékezésére.

Mindezek ellenére, elődeihez hasonlóan Sólyom László már hivatalba lépésének első hónapjában a legnépszerűbb magyar politikus lett, derült ki akkor a Szonda Ipsos felméréséből. A Népszabadság által ismertetett felmérés szerint Sólyom párt szimpátiától függetlenül szinte minden társadalmi csoportban egyformán népszerű. Sólyomon kívül dobogós még Dávid Ibolya, Szili Katalin és Göncz Kinga. A legnépszerűtlenebb kormánytag augusztusban Magyar Bálint volt.

Amikor látom a politikai pártok csatározását, úgy gondolom, talán valóban jobb lenne, ha közvetlen köztársasági elnökválasztás lenne. Talán méltóbb körülmények között, kevésbé megalázó módon nyerné el e tisztséget valaki. És igazán a „nép” akaratát, választását fejezhetné ki a döntés. Azonban arra is gondolok, hogy a közvetlen választáshoz is a neveket a pártok adnák, hiszen lehet, hogy a mostani helyzetben Sólyom László neve nekem személy szerint fel sem merült volna, mint lehetséges jelöl. (És gondolom sokaknak nem, az „egyszerű választó emberek köréből.”) Azonban be kell vallanom, hogy örülök megválasztásának, mert úgy érzem, valóban méltó személyiség nyerte meg e méltatlan körülmények között zajló vetélkedést. És valóban úgy gondolom, hogy ő képes lesz a pártok politikai nyomásának ellenállni, és ígéretéhez híven őrködni fog az alkotmányosság tisztasága felett.

Az államfőválasztás körüli viták egyoldalúan a személyi kérdésekre összpontosítottak, pedig az elmúlt hetek történéseinek valójában mélyebb gyökerei vannak. A probléma legalább 1988-89-ig nyúlik vissza - fejtette ki Csizmadia Ervin. A politikai elitet ugyanis a rendszerváltás óta megoldásra váró, ám végiggondolatlan, kibeszéletlen ellentétek terhelik. Az alkotmányos rendszerrel kapcsolatban még mindig alapkérdések számítanak nyitottnak, és ezek - az elnökválasztás módja és az elnöki jogkörök, a parlament létszáma, egy-vagy kétkamarás parlament - újra meg újra előjönnek. Csizmadia Ervin Ágh Attilával vitatkozva felhívta a figyelmet, hogy a felsorolt közjogi alapkérdésekben a parlamenti pártok közül az SZDSZ marad egyre inkább egyedül. Csizmadia Ervin emlékeztetett: utoljára 1994-ben volt komolyan terítéken az alkotmányozás kérdése, amikor az MSZP-SZDSZ koalíció kétharmados többséggel alakult meg, ám ez rövidesen lekerült a napirendről. Az alkotmányos rendszer alapkérdéseit azonban nem lehet végleg szőnyeg alá söpörni - azoknak így vagy úgy el kell dőlniük. Amíg ez nem megy végbe, a magyar közélet a hisztéria állapotában marad.

Egyebek mellett úgy vélem, az elmúlt időszakban a hírek és tudósítások elérték céljukat, hiszen a közvélemény érdeklődést folyamatosan és – azt hiszem bátran

állíthatom – élénken fenntartották. Feladatuk talán több lett volna, de semmiképp sem kevesebb.

Azonban számomra nagyon jóleső érzés lenne, ha a szerkesztőségi munkatársak ars poeticája lenne az alábbi idézet, amit dolgozatom záró gondolatának ajánlok:

„Előfordul , hogy az ember csak úgy maga elé néz (esetleg a pohár fenekére is, vagy rohadt almát szagol), s aztán elkezd írni. Teremt magának helyzeteket, s embereket, akiket helyzetbe hoz. Közben eljátszadozik az idő és a tér adta lehetőségekkel; fölmagasztal, vagy megcáfol néhány emberi-, esetleg természeti törvényt. Egyedül van, szabad; kedvére ítélhet eleveneken és holtakon.

Sajnos nem így van! Mert az ember, aki maga elé néz, nincs egyedül.”

(Gyarmati, 1995)